SUMMIT REPORT

SfEE SUMMIT 2025

Delivering value in an evolving landscape

24.06.2025

ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Πρόλογος

SFEE SUMMIT 2025
Delivering value in an evolving landscape

Το SFEE Summit, πραγματοποιήθηκε για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά στις 24 Ιουνίου 2025 και έχει πλέον καθιερωθεί ως η ετήσια συνάντηση όπου η φαρμακευτική βιομηχανία, η Πολιτεία, η επιστημονική και ακαδημαϊκή κοινότητα, καθώς και οι σύλλογοι ασθενών, επιχειρούν να συναδιαμορφώσουν τις προτεραιότητες της φαρμακευτικής πολιτικής. Η ετήσια αυτή συνάντηση επιβεβαιώνει την αξία του διαλόγου, της συνεργασίας και της συναίνεσης ως βασικών εργαλείων για την αντιμετώπιση των σύγχρονων υγειονομικών προκλήσεων.

Ο φετινός θεματικός άξονας: «Δημιουργώντας αξία σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον», αποτυπώνει με σαφήνεια τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα ο φαρμακευτικός κλάδος τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ευρώπη, αναδεικνύοντας την καθοριστική σημασία της φαρμακευτικής καινοτομίας για την κοινωνία, τη βιωσιμότητα των συστημάτων υγείας και την ανάπτυξη της χώρας. Στη διάρκεια του συνεδρίου αναδείχθησαν οι μεταβαλλόμενες ανάγκες των συστημάτων υγείας και ο ρόλος του φαρμάκου στην κοινωνική και οικονομική ευημερία.

Η παρούσα έκδοση αποτυπώνει τα κύρια σημεία των θεματικών ενοτήτων, καθώς και τα βασικά συμπεράσματα του 2ου SFEE Summit, με την προσδοκία ότι αυτά θα αποτελέσουν ουσιαστικό μέρος της τεκμηριωμένης πολιτικής υγείας για ένα καλύτερο αύριο – για τους ασθενείς, το σύστημα υγείας, την κοινωνία και την οικονομία.

Χαιρετισμός

➔ **Ο Πρόεδρος του ΣΦΕΕ, κ. Ολύμπιος Παπαδημητρίου**, άνοιξε το 2ο SFEE Summit υπογραμμίζοντας την αξία της ετήσιας αυτής συνάντησης ως πλατφόρμα θεσμικού διαλόγου. Στόχος της είναι να φέρει κοντά την πολιτεία, τον φαρμακευτικό κλάδο, την επιστημονική και ακαδημαϊκή κοινότητα, καθώς και συλλόγους ασθενών, με στόχο τον σχεδιασμό μιας σύγχρονης φαρμακευτικής πολιτικής. Ο θεματικός άξονας του φετινού συνεδρίου «**Δημιουργώντας αξία σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον**» αναδεικνύει την αβεβαιότητα και τις ταχείες αλλαγές που χαρακτηρίζουν το σύστημα υγείας. Η συμβολή του φαρμακευτικού κλάδου υπερβαίνει κατά πολύ την οικονομική του διάσταση, καθώς αποτελεί θεμελιώδη πυλώνα για την πρόοδο της επιστήμης, την ενίσχυση της δημόσιας υγείας, την προαγωγή της πρόληψης και τη διαρκή βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών. Ο κ. Παπαδημητρίου επεσήμανε ότι, παρά την αυξανόμενη συμβολή της φαρμακευτικής καινοτομίας, η αναγνώριση της από την πολιτεία απουσιάζει τα τελευταία χρόνια. Αυτό έχει οδηγήσει σε μια πολιτική, η οποία εξακολουθεί να διέπεται από τη νοοτροπία της οικονομικής κρίσης. Απηύθυνε κάλεσμα για ουσιαστική μεταρρύθμιση της φαρμακευτικής πολιτικής, με στόχο τη διαμόρφωση μιας εθνικής φαρμακευτικής πολιτικής με επίκεντρο τον ασθενή και την καινοτομία, που θα επιβραβεύει την έρευνα και την ανάπτυξη, αναγνωρίζοντας την προστιθέμενη αξία της, στους ασθενείς και την κοινωνία. Συμπερασματικά, το όραμα του φαρμακευτικού κλάδου εστιάζει στη δημιουργία μιας υγιούς, ανθεκτικής και δίκαιης Ελλάδας, με έμφαση στην πρόληψη, την ισότιμη πρόσβαση σε καινοτόμες θεραπείες και τη συνεχή βελτίωση της υγείας του πληθυσμού.

Γιατί η Καινοτομία είναι απαραίτητη τώρα περισσότερο από ποτέ

➔ Ο **κ. Dennis Ostwald, CEO και ιδρυτής του WifOR Institute**, ανέδειξε τη σημασία της ιατρικής καινοτομίας. Τόνισε ότι η υγεία πρέπει να αντιμετωπίζεται ως βασικός μοχλός ανάπτυξης και όχι απλώς ως κόστος, καθώς η απουσία επενδύσεων σ' αυτήν έχει κοινωνικό και οικονομικό αντίκτυπο. Αναφερόμενος σε μελέτες στη Γερμανία και στη Βραζιλία υπογράμμισε τον αντίκτυπο που έχουν οι ασθένειες έχουν στο ΑΕΠ, ενώ σημείωσε πως η έγκαιρη επένδυση σε καινοτόμες θεραπείες και πρόληψη μπορεί να αποφέρει σημαντικά οφέλη στην οικονομία και την κοινωνία. Αναφερόμενος στην Ελλάδα, υπογράμμισε ότι οι **δημόσιες δαπάνες υγείας παραμένουν χαμηλές σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, γεγονός που απαιτεί στοχευμένες και «έξυπνες» επενδύσεις**. Η πρότασή του επικεντρώνεται **στην ιεράρχηση των ασθενειών με το μεγαλύτερο κοινωνικοοικονομικό βάρος, όπως ο καρκίνος, τα καρδιαγγειακά νοσήματα και ο διαβήτης, και στην ανάπτυξη στρατηγικών που μειώνουν το κόστος τους**. Τέλος σημείωσε ότι μια **υγιής κοινωνία είναι προϋπόθεση για βιώσιμη ανάπτυξη,** ειδικά σε χώρες με γηράσκοντα πληθυσμό, και κατέληξε με το μήνυμα ότι **η επένδυση στην υγεία δεν είναι απλώς δαπάνη, αλλά ο πιο σημαντικός παράγοντας για την οικονομική και κοινωνική ευημερία της Ευρώπης τόσο σήμερα όσο και για τις επόμενες δεκαετίες.**

Δημιουργώντας ένα Βιώσιμο Φαρμακευτικό Μέλλον με επίκεντρο τον Ασθενή

➔ Ο **Καθηγητής Οικονομικών της Υγείας και Οικονομικής Αξιολόγησης των Τεχνολογιών Υγείας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, κ. Κώστας Αθανασάκης,** έθεσε το πλαίσιο της βιωσιμότητας του συστήματος υγείας καθώς αυτό αποτελεί τη βασική πρόκληση για το μέλλον και απαιτεί άμεσες δράσεις. **Τόνισε ότι χρειάζεται να πλαισιωθεί με πολιτικές, οι οποίες αφορούν τόσο το φάρμακο όσο και με μια σειρά άλλων πρωτοβουλιών με προμετωπίδα τη διαχείριση της νοσηρότητας, την έγκαιρη διάγνωση και αντιμετώπιση των χρόνιων νοσημάτων. Σημείωσε ότι στην Ελλάδα οι τιμές είναι χαμηλότερες από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο παρά τις επικρατούσες αντίθετες αντιλήψεις.** Το κρίσιμο ζήτημα, σύμφωνα με τον ίδιο, είναι η βιωσιμότητα του συστήματος, δηλαδή να συνεχίσει να παρέχει τις υπηρεσίες, τα προϊόντα και την φροντίδα που θέλουμε τώρα και στο μέλλον.

➔ Η **κ. Έλενα Χουλιάρα, Πρόεδρος και Διευθύνουσα Σύμβουλος της AstraZeneca Ελλάδος και Κύπρου,** υπογράμμισε τη σημασία της καινοτομίας για το σύστημα υγείας και την ανάγκη έγκαιρης πρόσβασης των ασθενών σε καινοτόμες θεραπείες. Ωστόσο, παρατήρησε ότι η διαθεσιμότητα αυτών των φαρμάκων στην Ελλάδα μειώνεται, ενώ αυξάνεται ο χρόνος που απαιτείται για να γίνουν διαθέσιμα μετά την κεντρική ευρωπαϊκή έγκρισή τους. Το βασικό εμπόδιο, σύμφωνα με την ίδια, είναι **η ανεπαρκής χρηματοδότηση του φαρμάκου, η οποία έχει δημιουργήσει ένα σημαντικό χρηματοδοτικό κενό άνω του 1 δισ. ευρώ**, με αποτέλεσμα υπερβολικές επιστροφές από τις εταιρείες προς το κράτος.

➔ Η **κ. Antonella Levante, Αντιπρόεδρος και Γενική Διευθύντρια της IQVIA Ελλάδος και Ιταλίας,** παρουσίασε διεθνείς πρακτικές για την πρόληψη και την ορθή διαχείριση της πορείας υγείας του ασθενούς τονίζοντας ότι οι **κυβερνήσεις προσπαθούν να ισορροπήσουν ανάμεσα στην καινοτομία, τη βιωσιμότητα του συστήματος και τον κοινωνικό αντίκτυπο**. Παράλληλα, υπογράμμισε ότι η καινοτομία δεν περιορίζεται στα φάρμακα, αλλά αφορά και τη σωστή διαχείριση της θεραπευτικής αγωγής, καθώς περίπου το 20% της δαπάνης χάνεται λόγω μη ορθής χρήσης θεραπειών και διαγνωστικών εργαλείων. Τέλος επεσήμανε ότι **η επένδυση στην κλινική έρευνα αποδίδει πολλαπλάσια οικονομικά και επιστημονικά οφέλη (κάθε $1 που επενδύεται σε κλινική έρευνα από την Βιομηχανία αποφέρει στο κράτος $3) και ότι η Ελλάδα πρέπει να κινηθεί γρήγορα για να αναδειχθεί σε χώρα αναφοράς, αξιοποιώντας την προσφερόμενη ευρωπαϊκή χρηματοδότηση.**

➔ Στην ίδια γραμμή και ο **κ. Richard Robinson, Διευθυντής & Επικεφαλής Ευρωπαϊκής Πολιτικής και Κυβερνητικών Υποθέσεων της Bristol Myers Squibb,** ανέδειξε την αξία της φαρμακευτικής καινοτομίας. Παρουσίασε παραδείγματα από την πρόοδο σε θεραπείες για μελάνωμα, καρκίνο του πνεύμονα και κυτταρικές θεραπείες (CAR-T), υπογραμμίζοντας ότι πρόκειται για σημαντικά άλματα τονίζοντας ότι **η καινοτομία έχει ευρύτερο κοινωνικοοικονομικό αντίκτυπο καθώς μειώνει τις νοσηλείες και ενισχύει την παραγωγικότητα**. Ιδιαίτερη αναφορά έκανε στην αξία της κλινικής έρευνας στην Ελλάδα, η οποία αποδίδει πολλαπλάσια οικονομικά οφέλη και ενισχύει την ανάπτυξη. Ωστόσο, έκρουσε τον κώδωνα του κινδύνου για τη μειούμενη διαθεσιμότητα καινοτόμων φαρμάκων, επισημαίνοντας την **ανάγκη αύξησης της δημόσιας φαρμακευτικής χρηματοδότησης, την επιτάχυνση των ψηφιακών μεταρρυθμίσεων και την αντιμετώπιση του clawback, το οποίο καθιστά την Ελλάδα μη ανταγωνιστική.**

➔ Η **Πρόεδρος της Ένωσης Ασθενών Ελλάδας, κ. Βασιλική-Ραφαέλα Βακουφτσή,** με μια προσωπική μαρτυρία της, ανέδειξε την κρίσιμη διάσταση της έγκαιρης και ισότιμης πρόσβασης όλων των πολιτών στα φάρμακα. Επεσήμανε ότι **η φαρμακευτική καινοτομία έχει αξία μόνο όταν φτάνει εγκαίρως στον ασθενή** και ζήτησε μια συνολική αναθεώρηση της πολιτικής έτσι ώστε τα νέα φάρμακα να είναι άμεσα διαθέσιμα. Τέλος, υπογράμμισε ότι το σύστημα υγείας οφείλει να είναι αποτελεσματικό, έχοντας σαν επίκεντρο τον ασθενή προσφέροντας του την απαραίτητη φροντίδα τη στιγμή που την χρειάζεται.

➔ Ο **Υπουργός Υγείας, κ. Άδωνις Γεωργιάδης,** παρουσίασε συνολικά την κυβερνητική στρατηγική για τη φαρμακευτική πολιτική, αναγνωρίζοντας τις προκλήσεις που προκύπτουν από την αυξανόμενη καινοτομία και τις δημοσιονομικές πιέσεις. Τόνισε ότι η κυβέρνηση έχει ήδη αυξήσει τη χρηματοδότηση για το φάρμακο σε σχέση με το 2020 και έχει εφαρμόσει σειρά μέτρων για τον έλεγχο της δαπάνης. **Αναγνώρισε τις δυσκολίες που προκαλεί το υψηλό clawback στις φαρμακευτικές εταιρείες** και πως υπάρχει στόχος για τη σταδιακή εξισορρόπηση & μείωσή του. **Τόνισε τη σημασία του διαλόγου με τη φαρμακοβιομηχανία και της διαφάνειας στις αποφάσεις,** ενώ ανακοίνωσε την επικείμενη λειτουργία του «Σχήματος Μεταβατικής Αποζημίωσης» για την ενίσχυση της πρόσβασης σε

καινοτόμα φάρμακα.

➔ **Ο Πρόεδρος του ΣΦΕΕ, κ. Ολύμπιος Παπαδημητρίου,** αναγνώρισε τη θετική πρόθεση του Υπουργού Υγείας για τα ζητήματα του κλάδου, αλλά εξέφρασε την **ανάγκη για πιο απτά αποτελέσματα**. Παρότι έχουν γίνει βήματα προς τη σωστή κατεύθυνση, η βιομηχανία δεν έχει δει ακόμη ουσιαστική βελτίωση, πράγμα που δυσχεραίνει τον σχεδιασμό επενδύσεων και την είσοδο νέων φαρμάκων στην αγορά. Κλείνοντας, υπογράμμισε ότι η κατεύθυνση πρέπει να είναι σαφής και ρεαλιστική, ώστε **να διασφαλιστεί η πρόσβαση των ασθενών σε καινοτόμα φάρμακα και παράλληλα να εξασφαλισθεί η βιωσιμότητα του συστήματος.**

Ζωντανή Παρουσίαση Πρώτων Βοηθειών

➔ Οι εθελοντές του Ερυθρού Σταυρού ανέδειξαν τη σημασία της ολιστικής προσέγγισης της υγείας, όπως αυτή ορίζεται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην ψυχική ευεξία και στην αξία των πρώτων βοηθειών ψυχικής υγείας ως εργαλείου πρόληψης, στήριξης και ενδυνάμωσης ατόμων που βιώνουν κρίση. **Μέσα από την εκπαίδευση πολιτών, φορέων και κοινοτήτων, καλλιεργούνται δεξιότητες αναγνώρισης και υπεύθυνης παρέμβασης σε καταστάσεις κινδύνου, ενισχύοντας την ψυχική ανθεκτικότητα και την κοινωνική συνοχή.** Επισημάνθηκε ότι οι πρώτες βοήθειες ψυχικής υγείας αποτελούν μια αναγκαία πρακτική, βασισμένη στην αρχή του ανθρωπισμού, η οποία μπορεί να αποτρέψει την κλιμάκωση κρίσεων και να προσφέρει ουσιαστική υποστήριξη. Παράλληλα, παρουσιάστηκε η πρακτική διάσταση των πρώτων βοηθειών με την τεχνική της καρδιοπνευμονικής αναζωογόνησης (ΚΑΡΠΑ), υπογραμμίζοντας την ανάγκη για σωστή προετοιμασία, ασφάλεια και συνέπεια στην παροχή βοήθειας μέχρι την άφιξη εξειδικευμένου προσωπικού.

Το Κόστος της Φροντίδας: Χτίζοντας ένα Δίκαιο και Ανθεκτικό Σύστημα Υγείας

➔ **Ο Υφυπουργός Υγείας, κ. Μάριος Θεμιστοκλέους,** στην τοποθέτησή του, παρουσίασε μια συνολική εικόνα της εξέλιξης της χρηματοδότησης και της οικονομικής διαχείρισης στο σύστημα υγείας. Τόνισε ότι από το 2019 έως σήμερα έχει σημειωθεί αύξηση 120% στη συνολική χρηματοδότηση της υγείας και 74% στα νοσοκομεία. Επεσήμανε ως σημαντική πρόοδο την εφαρμογή προϋπολογισμών στα νοσοκομεία από το 2024, γεγονός που επέτρεψε καλύτερο οικονομικό σχεδιασμό και εκτέλεση χωρίς ανάγκη επιπλέον χρηματοδότησης. Αναφέρθηκε επίσης στη συγκράτηση της φαρμακευτικής δαπάνης, η οποία το 2024 έκλεισε με μηδενική αύξηση, ενώ για το 2025 προβλέπεται αύξηση 4–5%, κάτω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. **Τέλος, υπογράμμισε την εφαρμογή του συστήματος DRG για την αποζημίωση των νοσοκομείων, ως σημαντικό βήμα για τη διαφάνεια και τον έλεγχο της δαπάνης, με στόχο τη σταδιακή μείωση του clawback και τη βιωσιμότητα του συστήματος**. Ωστόσο, όπως τόνισε, οι δομικές αδυναμίες παραμένουν και χρειάζεται καλύτερη στόχευση των πόρων, με παράλληλη ενίσχυση της πρόληψης και της πρωτοβάθμιας φροντίδας.

➔ Ο **κ. Anthony Aouad, Γενικός Διευθυντής της Sanofi Ελλάδος, Ουγγαρίας και Ουκρανίας,** τόνισε ότι η υγεία πρέπει να αντιμετωπίζεται ως επένδυση και όχι ως κόστος, καθώς συμβάλλει ουσιαστικά στην ευημερία των ασθενών, στη μείωση των νοσηλειών και στην ενίσχυση της παραγωγικότητας. **Παρομοίασε τη στρατηγική σημασία του φαρμακευτικού κλάδου με εκείνη της άμυνας, επισημαίνοντας ότι η υγεία των πολιτών είναι κρίσιμη για την εθνική ανθεκτικότητα.** Στάθηκε ιδιαίτερα στη σημασία της διαφάνειας στη χρηματοδότηση και στην ανάγκη προσέλκυσης επενδύσεων στον τομέα της υγείας. **Εξήγησε ότι η Ελλάδα μπορεί να επωφεληθεί από νέα μοντέλα συνεργασίας δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, που θα επιτρέψουν την καλύτερη αξιοποίηση της καινοτομίας**, ειδικά στον τομέα των βιοτεχνολογιών, των ψηφιακών εφαρμογών, και των κλινικών δοκιμών. Τέλος, τόνισε την ανάγκη για ένα σαφές και βιώσιμο δημοσιονομικό πλαίσιο, με προβλεψιμότητα ως προς το clawback, ώστε να ευνοηθεί η ανάπτυξη και η σταθερότητα του φαρμακευτικού κλάδου.

➔ Ο **κ. Fabrizio Bocchetti, Γενικός Διευθυντής της Merck Ελλάδος και Κύπρου,** ανέδειξε τη σημασία της εναρμόνισης με τις ευρωπαϊκές πολιτικές υγείας και της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών, τονίζοντας ότι η Ελλάδα μπορεί να ενισχύσει τον ρόλο της ως περιφερειακός κόμβος έρευνας και καινοτομίας. Παρουσίασε το ιταλικό μοντέλο αξιολόγησης και αποζημίωσης καινοτόμων φαρμάκων ως παράδειγμα αποτελεσματικής φαρμακευτικής πολιτικής. Το μοντέλο έχει οδηγήσει στην κυκλοφορία 156 καινοτόμων φαρμάκων σε 8 χρόνια, με οφέλη τόσο για τους ασθενείς όσο και για το σύστημα υγείας, καθώς μειώνει τις λίστες αναμονής και τις μακροπρόθεσμες δαπάνες. Επιπλέον, ενισχύει τις επενδύσεις της φαρμακοβιομηχανίας, καθώς δεν επιβάλλεται clawback για τα πρώτα τρία χρόνια. Αναφερόμενος στην Ελλάδα, πρότεινε ως λύσεις **την αύξηση της δημόσιας φαρμακευτικής χρηματοδότησης, τη δημιουργία ενός εθνικού μητρώου ασθενών και ενός ενοποιημένου φαρμακευτικού προϋπολογισμού για την αντιμετώπιση των ανισοτήτων και την ενίσχυση της πρόσβασης στην καινοτομία.**

➔ **Η Γενική Γραμματέας Δημοσιονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών, κ. Παυλίνα Καρασιώτου,** τόνισε ότι η δημιουργία ενός δικαίου και ανθεκτικού συστήματος υγείας προϋποθέτει ένα υγιές και σταθερό δημοσιονομικό πλαίσιο. Υπογράμμισε ότι το πρόβλημα δεν έγκειται μόνο στη συνολική χρηματοδότηση, αλλά και στην αποτελεσματικότητα της κατανομής των πόρων. Επεσήμανε ότι, αν και **η επένδυση στην υγεία αναγνωρίζεται ως στρατηγική, απαιτείται τεκμηρίωση των ωφελειών που προκύπτουν για να δικαιολογηθεί περαιτέρω οικονομική ενίσχυση τους.** Κλείνοντας, υπογράμμισε την ανάγκη για καλύτερη στόχευση και συνεργασία όλων των φορέων υγείας.

➔ Ο **κ. Γεώργιος Κουρέπης, Principal στην Deloitte,** παρουσίασε την ανάγκη αναθεώρησης και επικαιροποίησης του πλαισίου χρηματοδότησης της φαρμακευτικής πολιτικής στην Ελλάδα, με βάση τις νέες συνθήκες και την ταχύτατη εξέλιξη της καινοτομίας. Τόνισε ότι η λύση δεν είναι απαραίτητα περισσότερα χρήματα, αλλά η δημιουργία ενός ανθεκτικού και βιώσιμου πλαισίου, μέσα από

την συνεργασία πολιτείας, βιομηχανίας, ασθενών και επιστημονικής κοινότητας με αξιοποίηση αποτελεσματικών διεθνών πρακτικών. **Η προσέγγιση πρέπει να βασίζεται σε επτά αρχές: σχέση πολιτείας–βιομηχανίας με επίκεντρο τον ασθενή, σχεδιασμός με προοπτική και πρόβλεψη για διαχείριση των αποκλίσεων, ισότιμη μεταχείριση των φαρμάκων, ευελιξία μέσω μηχανισμών εξισορρόπησης, ελκυστικούς όρους για επενδύσεις, διαφάνεια στην αξιοποίηση προσωπικών δεδομένων, καθώς και ορθολογική διαχείριση με έμφαση στην αποτελεσματικότητα των θεραπειών και όχι απλώς στο κόστος.**

➔ **Ο Καθηγητής Πολιτικής Υγείας του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, κ. Κυριάκος Σουλιώτης**, στην τοποθέτησή του ανέλυσε την πολυπλοκότητα της χρηματοδότησης, τονίζοντας ότι, παρότι οι πόροι για την υγεία αυξάνονται, το χαμηλό αρχικό ποσό πόρων της Ελλάδας -λόγω της κρίσης- καθιστά τη σύγκλιση με την Ευρώπη αργή και δύσκολη. Υπογράμμισε την ανάγκη για βαθύτερη ανάλυση του μείγματος δαπανών, καθώς παρατηρούνται στρεβλώσεις, όπως η υπερβολική νοσοκομειακή δαπάνη και η υψηλή ιδιωτική συμμετοχή των νοικοκυριών. Πρότεινε κίνητρα για την ενίσχυση της ιδιωτικής ασφάλισης, καλύτερη αξιοποίηση δεδομένων και μείωση της γραφειοκρατίας που φρενάρει επενδύσεις, ιδιαίτερα στην κλινική έρευνα. Τόνισε ότι **η υγεία είναι εμπροσθοβαρής επένδυση που απαιτεί πολιτική βούληση, και κατέληξε πως η κεντρική διοίκηση πρέπει να υιοθετήσει κουλτούρα «save by spending», ώστε να ενισχυθεί η πρόσβαση, η καινοτομία και η συνολική ανάπτυξη.**

Η Ελλάδα ως Περιφερειακός Ηγέτης: Δημιουργώντας ένα Οικοσύστημα Καινοτομίας & Βιοεπιστημών

➔ Ο **κ. Στράτος Σιμόπουλος, Βουλευτής Νέας Δημοπκρατίας και Πρόεδρος της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Έρευνας και Τεχνολογίας της Βουλής των Ελλήνων,** τόνισε ότι η Ελλάδα έχει σημειώσει πρόοδο στην έρευνα και στις κλινικές δοκιμές, αλλά παραμένει χαμηλά σε επίπεδο καινοτομίας. Υπογράμμισε την ανάγκη για περιφερειακούς κόμβους καινοτομίας και καλύτερη δικτύωση μεταξύ πανεπιστημίων, ερευνητικών κέντρων και επιχειρήσεων. **Τόνισε ότι υπάρχουν διαθέσιμοι πόροι, αλλά λείπει η οργανωμένη διοχέτευση και αξιολόγηση τους: πώς η έρευνα μετατρέπεται σε καινοτομία με κοινωνικό αντίκτυπο**. Τέλος, πρότεινε τη χρήση μέρους του επενδυτικού clawback για την ενίσχυση της έρευνας και των κλινικών δοκιμών.

➔ Ο **κ. Αλέξανδρος Τζούκας, Εταίρος & Συνιδρυτής της Kos Biotechnology Partners**, παρουσίασε τα βασικά συμπεράσματα μελέτης που εκπονήθηκε από διακεκριμένους Έλληνες επιστήμονες της φαρμακοβιομηχανίας στις ΗΠΑ, με στόχο την ενίσχυση της καινοτομίας στην Ελλάδα. Η μελέτη πρότεινε στρατηγικές παρεμβάσεις σε βασική έρευνα, εκπαίδευση, κλινικές δοκιμές, παραγωγή φαρμάκων, αξιοποίηση δεδομένων και τεχνητής νοημοσύνης. Τόνισε ότι η υγεία πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μοχλός ανάπτυξης και όχι ως κόστος, και ότι η Ελλάδα έχει σημαντικές ευκαιρίες για καινοτομία στον φαρμακευτικό τομέα.

Τέλος, ξεχώρισε τον ρόλο του κράτους (στην έρευνα και την παιδεία) από αυτόν της επιχειρηματικότητας (στην καινοτομία), τονίζοντας ότι η Ευρώπη εξαρτάται υπερβολικά από επιδοτήσεις και κεντρικό σχεδιασμό, σε αντίθεση με παραδείγματα όπως η Καλιφόρνια και η Βοστώνη, όπου η καινοτομία αναπτύχθηκε κυρίως από ιδιωτικές πρωτοβουλίες.

➔ Η **κ. Kavita Patel, Γενική Διευθύντρια της Roche Ελλάδος και Κύπρου,** υπογράμμισε την ανάγκη η Ελλάδα να κινηθεί με ταχύτητα και αποφασιστικότητα για **να ενισχύσει τη θέση της στην έρευνα και ανάπτυξη (R&D) στον φαρμακευτικό τομέα, καθώς η Ευρώπη υπολείπεται έναντι των ΗΠΑ και της Κίνας.** Παρότι στην Ελλάδα υπάρχει πολιτική βούληση, ισχυρή προστασία διανοητικής ιδιοκτησίας και υψηλού επιπέδου επιστημονικό δυναμικό, για να επιτευχθεί η έρευνα και η ανάπτυξη απαιτούνται **ταχύτερες ρυθμιστικές και διοικητικές διαδικασίες για κλινικές δοκιμές και πιο αποτελεσματικά κίνητρα, όπως η αποτελεσματικότερη αξιοποίηση του επενδυτικού clawback.**

➔ Ο **κ. Χρήστος Σωτηρίου, Γενικός Διευθυντής της WinMedica**, υπογράμμισε ότι ο φαρμακευτικός κλάδος αποτελεί στρατηγικό τομέα της ελληνικής και ευρωπαϊκής οικονομίας, με ισχυρό οικονομικό και κοινωνικό αποτύπωμα. Κατέστησε αναγκαία την χάραξη μιας εθνικής φαρμακευτικής στρατηγικής καθώς και την **δημιουργία ενός διαφανούς και σταθερού πλαισίου για τον κλάδο του φαρμάκου. Παράλληλα, στάθηκε στη σημασία της εξωστρέφειας, της απασχόλησης προσωπικού υψηλής εξειδίκευσης και της συνεργασίας όλων των εμπλεκομένων φορέων που θα ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα της χώρας, με επίκεντρο πάντα τον ασθενή, την πρόληψη και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής.**

➔ Ο **κ. Κωνσταντίνος Παναγούλιας, Αντιπρόεδρος της ΒΙΑΝΕΞ,** εστίασε στη σημασία και τις δυνατότητες βελτίωσης του επενδυτικού clawback, χαρακτηρίζοντάς το ως το πιο αποτελεσματικό επενδυτικό εργαλείο που έχει θεσπιστεί από το ελληνικό κράτος. Πρότεινε τρεις βασικές βελτιώσεις: **πρώτον, την αναθεώρηση του καθεστώτος περιφερειακών ενισχύσεων ώστε να αυξηθούν οι επιδοτήσεις για τη φαρμακοβιομηχανία στην Αττική,** όπου συγκεντρώνεται η πλειονότητα της παραγωγής· **δεύτερον, την παροχή κινήτρων σε πολυεθνικές εταιρείες για να μεταφέρουν μέρος της παραγωγής τους στην Ελλάδα μέσω συνεργασιών με ελληνικές επιχειρήσεις** και τ**ρίτον, τη διεύρυνση της επιλεξιμότητας των επενδύσεων ώστε να περιλαμβάνουν και άλλους τομείς της υγείας, όπως τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα.** Παράλληλα, τόνισε την ανάγκη για αλλαγή κουλτούρας στην συνεργασία πανεπιστημίων και επιχειρήσεων, ώστε η έρευνα να μετατρέπεται σε καινοτομία, και πρότεινε τη δημιουργία ειδικών ζωνών καινοτομίας με ισχυρά φορολογικά κίνητρα και απαλλαγή από γραφειοκρατικά εμπόδια, προκειμένου να προσελκύσουν ερευνητές και εταιρείες.

➔ Η **κ. Ιωάννα Κούκλη, Πρόεδρος, HBio, Ιδιοκτήτρια & Διευθύνουσα Σύμβουλος της Pharmassist,** τόνισε την ανάγκη δημιουργίας μιας δυναμικής ζώνης καινοτομίας στην Ελλάδα, υπογραμμίζοντας τη σημασία της εξωστρέφειας, της δικτύωσης με ευρωπαϊκά clusters και της συμμετοχής σε διεθνείς εκθέσεις, ενώ ανέδειξε την αναγκαιότητα χρηματοδότησης των νεοφυών επιχειρήσεων και spin-offs στον φαρμακευτικό και βιοτεχνολογικό τομέα, καθώς και της δημιουργίας υποδομών υψηλών προδιαγραφών (όπως Skel Labs). Υποστήριξε ότι **η Ελλάδα μπορεί να εξελιχθεί σε κόμβο καινοτομίας μέσω ενίσχυσης της βασικής έρευνας, αξιοποίησης ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών εργαλείων και δημιουργίας ειδικών ζωνών με φορολογικά κίνητρα και απλούστευση γραφειοκρατίας**, προσελκύοντας ερευνητές και επενδύσεις.

➔ Ο **κ. Στέφανος Κόλλιας, Πρόεδρος του Δ.Σ. της GRNET,** τόνισε τον καθοριστικό ρόλο της τεχνητής νοημοσύνης (AI) στην ενίσχυση της φαρμακευτικής καινοτομίας και της ερευνητικής δραστηριότητας στην Ελλάδα. Υπογράμμισε την ανάγκη για ελεγχόμενη παροχή κρατικών δεδομένων υγείας, ώστε αυτά να αξιοποιηθούν για την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών και λύσεων. Παράλληλα, επεσήμανε **τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές προκλήσεις, όπως η ενσωμάτωση της AI στα προγράμματα σπουδών φαρμακευτικής και η εκπαίδευση των εργαζομένων στη χρήση των εργαλείων αυτών.** Τέλος, πρότεινε την ανάπτυξη γλωσσικών μοντέλων προσαρμοσμένων στην ελληνική πραγματικότητα, ώστε οι επιχειρήσεις να αξιοποιούν την AI παραγωγικά και να γίνουν δημιουργοί καινοτομίας, ενισχύοντας την εθνική στρατηγική για την ψηφιακή ανάπτυξη.

Αξιοποιώντας τα Δεδομένα Υγείας: Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Ευρωπαϊκός Χώρος Δεδομένων Υγείας (EUHDS)

➔ Ο **Υπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης, κ. Δημήτρης Παπαστεργίου,** παρουσίασε τις σημαντικότερες δράσεις πάνω στον ψηφιακό μετασχηματισμό της υγείας, με επίκεντρο τον **Εθνικό Ηλεκτρονικό Φάκελο Υγείας, ο οποίος αποτελεί πλέον ένα σύγχρονο εργαλείο για τη χάραξη πολιτικής και τη βελτίωση της υγειονομικής φροντίδας**. Τόνισε τη σημασία της συνεργασίας με το Υπουργείο Υγείας και την ΗΔΙΚΑ για την υλοποίηση του European Health Data Space (EHDS), καθώς και την ανάγκη για πρόσβαση και άντληση δεδομένων μέσω του Data Governance Act. **Αναφέρθηκε στις νέες δυνατότητες που προσφέρει το αναβαθμισμένο σύστημα συνταγογράφησης** και στην προετοιμασία για αξιοποίηση δεδομένων μέσω τεχνητής νοημοσύνης, με υποδομές όπως ο υπερυπολογιστής «Δαίδαλος» και τα AI factories. Παράλληλα, **ανέδειξε την ανάγκη αλλαγής νοοτροπίας στη δημόσια διοίκηση γύρω από το GDPR, ώστε να αντιμετωπίζεται ως εργαλείο αξιοποίησης και όχι περιορισμού των δεδομένων**.

➔ Ο **κ. Άρης Αγγελής, Γενικός Γραμματέας Στρατηγικού Σχεδιασμού του Υπουργείου Υγείας**, παρουσίασε τις εξελίξεις και τις προτεραιότητες σχετικά με τη δευτερογενή χρήση των δεδομένων υγείας στο πλαίσιο του EHDS. Εξήγησε ότι

στόχος είναι η ασφαλής και θεσμικά κατοχυρωμένη αξιοποίηση των δεδομένων για έρευνα, καινοτομία, πολιτικές υγείας και ρυθμιστικές παρεμβάσεις. Αναφέρθηκε στην πρόοδο που έχει γίνει, όπως η χαρτογράφηση των διαθέσιμων δεδομένων και η ανάπτυξη της απαραίτητης ψηφιακής υποδομής του φορέα πρόσβασης. Τέλος, παρουσίασε **ένα έργο σε εξέλιξη που αφορά την ηλεκτρονική συνταγογράφηση και αξιοποιεί εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης,** στοχεύοντας στην χρήση αλγορίθμων μηχανικής μάθησης για τον αυτοματοποιημένο έλεγχο της αναγκαιότητας της συνταγογράφησης πριν την εκτέλεση της συνταγής. Το έργο αυτό, όπως επεσήμανε, εντάσσεται σε μια ευρύτερη στρατηγική για την αξιοποίηση των δεδομένων υγείας και την ενίσχυση της ποιότητας των υπηρεσιών μέσω καινοτόμων ψηφιακών εργαλείων.

➔ Η **κ. Mervi Siltanen, Αναπληρώτρια Διευθύντρια στην Findata**, στην τοποθέτησή της, παρουσίασε την εμπειρία της Φινλανδίας στη δευτερογενή χρήση δεδομένων υγείας, επισημαίνοντας ότι η χώρα διαθέτει μακρά παράδοση στη συλλογή και αξιοποίηση εθνικών και περιφερειακών μητρώων ήδη από την δεκαετία του 1950. **Η σταδιακή ψηφιοποίηση αυτών των δεδομένων έγινε με την στήριξη των πολιτών, οι οποίοι αναγνωρίζουν τα οφέλη της στην υγειονομική περίθαλψη και την καινοτομία.** Αναφερόμενη στο EHDS, υπογράμμισε την τεράστια ευκαιρία που προσφέρει για την εναρμόνιση των διαδικασιών πρόσβασης και τη διασυνοριακή συνεργασία, προειδοποιώντας **παράλληλα για τον κίνδυνο υπερβολικών περιορισμών που θα μπορούσαν να απομονώσουν την Ευρώπη από συνεργασίες με τις ΗΠΑ και την Ασία.**

➔ Ο **κ. Κωνσταντίνος Παπαγιάννης, Γενικός Διευθυντής της Novartis Ελλάδος, Κύπρου, Μάλτας,** εστίασε στην **ανάγκη μετάβασης από την ψηφιακή ετοιμότητα στην ψηφιακή ωριμότητα**, επισημαίνοντας ότι η Ελλάδα έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο στις υποδομές και την τεχνολογική ετοιμότητα, αλλά πρέπει πλέον να αξιοποιήσει τα δεδομένα για ουσιαστικές παρεμβάσεις υπέρ των ασθενών και της βιωσιμότητας του συστήματος. Τόνισε **τη σημασία της δευτερογενούς χρήσης των δεδομένων και της εφαρμογής τεχνολογιών όπως η τεχνητή νοημοσύνη για την πρόληψη και διαχείριση των χρόνιων νοσημάτων, τα οποία απορροφούν το μεγαλύτερο μέρος του προϋπολογισμού**, υπογραμμίζοντας ότι η πρόληψη μπορεί να μειώσει σημαντικά τις νοσηλείες και να απελευθερώσει πόρους για την είσοδο καινοτόμων φαρμάκων. Τέλος, ανέδειξε την ανάγκη δημιουργίας ενός ισχυρού πλαισίου, το οποίο θα αξιοποιεί ορθολογικά τα δεδομένα, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την προστασία τους και εξασφαλίζοντας την εμπιστοσύνη των πολιτών.

➔ **Ο κ. Γιάννης Πανδής, Επικεφαλής του Κέντρου Ψηφιακής Καινοτομίας της Pfizer**, υπογράμμισε ότι η Ελλάδα έχει κάνει σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση της ψηφιακής καινοτομίας και της χρήσης δεδομένων για τεκμηριωμένες αποφάσεις στον χώρο της υγείας. Αναφέρθηκε σε παραδείγματα ευρωπαϊκών προγραμμάτων, όπου η σωστή συλλογή, επιλογή και ανάλυση δεδομένων επέτρεψε κατηγοριοποίηση των ασθενειών και εξατομικευμένη φαρμακευτική αγωγή. **Τόνισε την σημασία της ποιότητας των δεδομένων και της εμπιστοσύνης σε αυτά, ιδιαίτερα στην εφαρμογή τεχνητής νοημοσύνης,**

για την αποφυγή λανθασμένων αποφάσεων. Η AI, όπως είπε, μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στην ανακάλυψη φαρμάκων, στην επιτάχυνση των κλινικών δοκιμών και στην εξατομικευμένη θεραπεία, ενώ είναι κρίσιμο να εκπαιδευτούν και οι ασθενείς ώστε να εμπιστεύονται αυτές τις διαδικασίες.

➔ Ο **κ. Δημήτριος Σκαλτσάς, Διευθύνων Σύμβουλος & Συνιδρυτής της Intelligencia AI,** και αυτός με την σειρά του τόνισε ότι η αξιοπιστία της τεχνητής νοημοσύνης εξαρτάται από την ποιότητα των δεδομένων που την υποστηρίζουν, υπογραμμίζοντας ότι η συλλογή, εναρμόνιση και επιλογή των δεδομένων είναι κρίσιμες διαδικασίες για την ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων στον χώρο της υγείας. Αναφερόμενος στην Ελλάδα, σημείωσε ότι απαιτείται **περαιτέρω ανάπτυξη αξιοποιήσιμων βάσεων δεδομένων** για να μπορέσει η χώρα να παρακολουθήσει τις διεθνείς εξελίξεις. Τέλος, πρότεινε την **υιοθέτηση ενός εθνικού στρατηγικού στόχου για την καινοτομία**, όπως έκανε η Γαλλία, ώστε να εμπνεύσει την κοινωνία και να ενισχύσει την τεχνολογική ανάπτυξη της χώρας.

➔ Ο **κ. Γιώργος Καπετανάκης, Πρόεδρος της Ελληνικής Ομοσπονδίας Καρκίνου,** τόνισε την ανάγκη: η ψηφιοποίηση του Συστήματος Υγείας να παραμείνει ανθρωποκεντρική και να μην αποξενώνει τους ασθενείς από την συμμετοχή τους σε αυτή. Επεσήμανε ότι η **μεγαλύτερη πρόκληση είναι η ενσωμάτωση της εμπειρίας των ασθενών στην δευτερογενή χρήση των δεδομένων.** Αυτά τα δεδομένα, όπως κατέληξε, παράγονται συνεχώς αλλά δεν αξιοποιούνται συστηματικά, ενώ μπορούν να προσδώσουν ουσιαστική αξία στις πολιτικές υγείας.

Ανοιχτή Συζήτηση με τον Stefan Oelrich

➔ Ο **κ. Stefan Oelrich, Πρόεδρος της EFPIA και μέλος του ΔΣ της Bayer**, ανέδειξε τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ευρώπη στον φαρμακευτικό τομέα, εστιάζοντας στην αναθεώρηση της Φαρμακευτικής Νομοθεσίας. Όπως τόνισε, **οι αλλαγές που προτάθηκαν σε σχέση με την αρχική πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναγνωρίζουν μερικώς τις ανησυχίες της βιομηχανίας, ωστόσο παραμένουν αποσπασματικές και ανεπαρκείς για να διασφαλίσουν την μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα και καινοτομία στον τομέα της φαρμακευτικής έρευνας και ανάπτυξης της Ευρώπης.** Τόνισε επίσης ότι η Ευρώπη έχει χάσει σημαντικό μερίδιο έναντι των ΗΠΑ και της Κίνας στην παγκόσμια έρευνα και τις κλινικές δοκιμές, ειδικά σε προηγμένες θεραπείες, λόγω ασυνεπούς βιομηχανικής πολιτικής και ανεπαρκούς χρηματοδότησης. Υπογράμμισε επίσης την ανάγκη για πιο **φιλόδοξες μεταρρυθμίσεις που θα ενισχύουν τα κίνητρα για καινοτομία, θα επιταχύνουν τις εγκρίσεις κλινικών μελετών και θα εδραιώνουν ένα σταθερό, προβλέψιμο πλαίσιο που θα στηρίζει τις επενδύσεις και την ταχεία πρόσβαση των ασθενών σε θεραπείες.** Σχετικά με την **Ελλάδα, ο Oelrich αναγνώρισε τις δυνατότητες της χώρας ως κόμβου καινοτομίας, ωστόσο εξέφρασε ανησυχίες για την ανεπαρκή χρηματοδότηση του φαρμάκου, τις χαμηλές τιμές φαρμάκων, τις υψηλές υποχρεωτικές επιστροφές και τις επιπτώσεις τους στην βιωσιμότητα του συστήματος**. Κάλεσε για τολμηρές πολιτικές που θα εξασφαλίσουν βιώσιμη χρηματοδότηση, θα στηρίξουν επενδύσεις στην έρευνα και την παραγωγή και θα ενισχύσουν τη συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Κλείνοντας ανέφερε ότι οι επιλογές που θα γίνουν σήμερα θα καθορίσουν όχι μόνο τον ρόλο της Ευρώπης στην παγκόσμια φαρμακευτική καινοτομία, αλλά και την ανθεκτικότητα των συστημάτων υγείας για τις επόμενες δεκαετίες.

Η Δύναμη της Συνεργασίας στην Αντιμετώπιση των Μεγάλων Υγειονομικών Προκλήσεων στην Ελλάδα

➔ Η **Αναπληρώτρια Υπουργός Υγείας, κ. Ειρήνη Αγαπηδάκη,** παρουσίασε μια ολοκληρωμένη εικόνα της στρατηγικής που ακολουθείται για τον μετασχηματισμό του συστήματος δημόσιας υγείας στην Ελλάδα, με επίκεντρο την πρόληψη, την ισότητα, την πρόσβαση και την αξιοποίηση νέων τεχνολογιών. **Αναφέρθηκε στο πρόγραμμα «Προλαμβάνω», το οποίο έχει αλλάξει την κουλτούρα υγείας στη χώρα, μετατοπίζοντας την έμφαση από τη θεραπεία στην πρόληψη, φέρνοντας περισσότερους από 3 εκατομμύρια πολίτες να κάνουν προληπτικές εξετάσεις.** Παράλληλα, προανήγγειλε νέες δράσεις για την πρόληψη της νεφρικής δυσλειτουργίας και της παχυσαρκίας. Στο πλαίσιο της πρωτοβάθμιας φροντίδας, ανακοίνωσε την ίδρυση 312 ιατρείων χρονίων νοσημάτων και την κατάθεση νομοσχεδίου για την αναδιοργάνωση των δομών, με στόχο την αποσαφήνιση των ρόλων και την εξάλειψη των αλληλοεπικαλύψεων. Στόχος είναι η δημιουργία ενός υγειονομικού χάρτη και η εφαρμογή προτυποποιημένων διαδικασιών SOPs, ώστε ο πολίτης να γνωρίζει με σαφήνεια την διαδρομή του μέσα στο σύστημα υγείας. Τέλος, υπογράμμισε ότι **η υγεία είναι ζήτημα δημοκρατίας και κοινωνικής δικαιοσύνης και πως η πρόκληση είναι να διασφαλιστεί ότι όλοι οι πολίτες, ανεξαρτήτως τόπου διαμονής ή κοινωνικής τους θέσης, θα έχουν ισοδύναμη αντιμετώπιση στα θέματα υγείας τους.**

➔ Η **κ. Λενιώ Καψάσκη, Τεχνική Σύμβουλος Γραφείου Ποιότητας Φροντίδας για τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας**, **ανέδειξε τη σημασία της συνεργασίας μεταξύ κυβερνήσεων, φορέων υγείας, κοινωνίας των πολιτών και επιστημονικής κοινότητας** για την επίτευξη του στόχου «υγεία για όλους». Τόνισε ότι ο ΠΟΥ υποστηρίζει ενεργά το Υπουργείο Υγείας στην αντιμετώπιση κρίσιμων προκλήσεων, μέσα από έργα με ουσιαστικό αντίκτυπο στην κοινωνία. Αναφέρθηκε στην δημιουργία εθνικής στρατηγικής για την ποιότητα φροντίδας και την ασφάλεια των ασθενών, σε συνεργασία με τον ΟΔΙΠΥ και άλλους φορείς, καθώς και στο καινοτόμο πρόγραμμα Health IQ, που εστιάζει σε δείκτες ποιότητας στη διαχείριση της υγείας. Τέλος, **υπογράμμισε την ανάγκη για αλλαγή κουλτούρας των πολιτών: από την επικέντρωση στη δευτεροβάθμια περίθαλψη και τις εξετάσεις, προς την πρόληψη, την διαχείριση των παραγόντων κινδύνου (όπως η παιδική παχυσαρκία και η χρήση ηλεκτρονικού τσιγάρου) και την παροχή υπηρεσιών υγείας με βάση τις πραγματικές ανάγκες των πολιτών.**

➔ Ο **κ. Μιχάλης Χειμώνας, Γενικός Διευθυντής του ΣΦΕΕ**, τόνισε την ανάγκη σύνδεσης της πρόληψης με τη φαρμακευτική φροντίδα, **επισημαίνοντας ότι νέες ανάγκες από προγράμματα πρόληψης πρέπει να καλύπτονται με αντίστοιχη χρηματοδότηση.** Παρουσίασε επίσης τις δράσεις και τα αποτελέσματα των πλατφόρμων του ΣΦΕΕ για τον καρκίνο, τα σπάνια νοσήματα και τον διαβήτη, από τις οποίες προέκυψαν: **αιτήματα για την Αποζημίωση Βιοδεικτών και το Μητρώο Νεοπλασιών**. Τέλος, η Ελλάδα βρίσκεται μπροστά σε μια φαρμακευτική αναγέννηση, αλλά η υποχρηματοδότηση του φαρμάκου παραμένει πρόβλημα. Πρότεινε συνεργασία μεταξύ όλων των εμπλεκομένων υπουργείων, ώστε να υπάρχει κοινή γλώσσα και συντονισμός, επισημαίνοντας ότι η σημερινή ηγεσία του Υπουργείου Υγείας δείχνει κατανόηση και διάθεση συνεργασίας.

➔ Ο **κ. Χρήστος Δαραμήλας, Πρόεδρος της Πανελλήνιας Ομοσπονδία Συλλόγων Ατόμων με Σακχαρώδη Διαβήτη**, τόνισε τη σημασία της πρόληψης ως βασικό εργαλείο για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και τη μείωση των δαπανών υγείας. Αναγνώρισε την θετική εξέλιξη του προγράμματος «Προλαμβάνω» και την πρόθεση της πολιτείας να επεκτείνει την πρόληψη σε νέους τομείς, όπως η νεφρική λειτουργία, επισημαίνοντας την σημασία αυτής της δράσης για τους ασθενείς με διαβήτη, λόγω των σοβαρών επιπλοκών που αντιμετωπίζουν. Υπογράμμισε την **ανάγκη για ουσιαστική συμμετοχή των εκπροσώπων των ασθενών στη λήψη αποφάσεων και τόνισε την σημασία της συνεχούς επικοινωνίας με την πολιτεία, ώστε οι αποφάσεις να ενσωματώνουν τόσο επιστημονικά τεκμηριωμένες απόψεις όσο και την πρακτική εμπειρία των ασθενών.**

➔ Ο **κ. Κωνσταντίνος Τούτουζας, Πρόεδρος της Ελληνικής Καρδιολογικής Εταιρείας,** τόνισε ότι τα καρδιαγγειακά νοσήματα παραμένουν η κύρια αιτία θανάτου στη χώρα μας, με σημαντικό οικονομικό κόστος, και υπογράμμισε την ανάγκη για ένα μακροπρόθεσμο εθνικό σχέδιο αντιμετώπισης, ευθυγραμμισμένο με το ευρωπαϊκό πλαίσιο. Επιπλέον, υπογράμμισε **ότι η πρόληψη απαιτεί συνεχή ενημέρωση και επικοινωνία, και δεν αφορά μόνο το Υπουργείο Υγείας αλλά και άλλους φορείς, όπως το Υπουργείο Παιδείας και τα μέσα ενημέρωσης.**

Κλείνοντας, εξέφρασε την αισιοδοξία του ότι η τρέχουσα συγκυρία είναι κατάλληλη για τη δημιουργία ενός εθνικού στρατηγικού πλάνου υγείας, με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκομένων φορέων.

➔ Ο **βουλευτής του ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ, κ. Γιάννης Τσίμαρης,** αναγνώρισε τη θετική συμβολή του προγράμματος «Προλαμβάνω», επισημαίνοντας όμως ότι υπάρχουν σοβαρές αδυναμίες στην συμμετοχή των ασθενών στο Σύστημα Υγείας και στην πρόσβασή τους στη θεραπεία. Τόνισε την ανάγκη για κρατική εποπτεία και αξιόπιστα δεδομένα, τα οποία σήμερα λείπουν, ώστε να σχεδιάζονται αποτελεσματικές πολιτικές. Υποστήριξε ότι **η υγεία πρέπει να αντιμετωπίζεται ως επένδυση, με εμπροσθοβαρή και στοχευμένη αύξηση των δαπανών. Επισήμανε την ανάγκη για ισότιμη συμμετοχή όλων των φορέων στη λήψη αποφάσεων και για έναν μακροπρόθεσμο, στρατηγικό σχεδιασμό, αντί για αποσπασματικές και πυροσβεστικές παρεμβάσεις.** Τέλος, επεσήμανε ότι η υγεία είναι διατομεακό ζήτημα που απαιτεί συνεργασία πολλών υπουργείων και ισότιμη συμμετοχή όλων των φορέων υγείας, με στόχο τη βιωσιμότητα του Εθνικού Συστήματος Υγείας και τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής.

Βρίσκοντας την Δυναμική Ισορροπία Μεταξύ Ψυχικής & Σωματικής Υγείας

➔ Ο **καθηγητής Παιδιατρικής και Ενδοκρινολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, κ. Γιώργος Χρούσος**, ανέλυσε την βαθιά σύνδεση μεταξύ στρες και υγείας, αντλώντας παραδείγματα από την αρχαία ελληνική φιλοσοφία και τη σύγχρονη επιστήμη. **Το στρες, όπως εξήγησε, δεν είναι απαραίτητα επιβλαβές· το «eustress» μπορεί να ενισχύσει τη δημιουργικότητα και την ευχαρίστηση, ενώ το «distress» οδηγεί σε ψυχική και σωματική απορρύθμιση.** Ιδιαίτερη έμφαση έδωσε στον ρόλο της ψηφιακής τεχνολογίας, ως στρεσογόνο παράγοντα ιδιαίτερα για τα παιδιά και τους εφήβους. Η ανθεκτικότητα απέναντι στο στρες, σύμφωνα με τον καθηγητή, είναι κρίσιμη και εξαρτάται κατά 50% από γενετικούς παράγοντες και κατά 50% από τις πρώιμες εμπειρίες ζωής, με ιδιαίτερη σημασία στην εμβρυϊκή και παιδική ηλικία. Ο κ. Χρούσος παρουσίασε τις μακροχρόνιες επιπτώσεις του χρόνιου στρες, το οποίο ευθύνεται για την εμφάνιση μη μεταδιδόμενων νοσημάτων όπως η κατάθλιψη, η παχυσαρκία, το μεταβολικό σύνδρομο, τα καρδιαγγειακά και ο καρκίνος. Ωστόσο, τόνισε **ότι υπάρχουν πρακτικές λύσεις: υγιεινή διατροφή, μέτρια άσκηση, σταθερό πρόγραμμα ύπνου και γευμάτων, καθημερινές δραστηριότητες που προσφέρουν ευχαρίστηση και νόημα. Η ύπαρξη νοήματος στη ζωή αποτελεί, κατά τον ίδιο, τον πιο ισχυρό παράγοντα ευτυχίας και ψυχικής ανθεκτικότητας. Κλείνοντας επεσήμανε ότι η διαχείριση του στρες είναι εφικτή και απαραίτητη για την οικοδόμηση μιας υγιούς και ανθεκτικής κοινωνίας.**

Κλείσιμο Συνεδρίου

Το 2ο SFEE Summit ανέδειξε την σημασία της συνεργασίας όλων των εμπλεκομένων φορέων στον χώρο της υγείας για την αντιμετώπιση των προκλήσεων. Η υγεία δεν πρέπει να θεωρείται κόστος, αλλά στρατηγική επένδυση και θεμέλιο για την ενδυνάμωση της εθνικής οικονομίας και την βελτίωση της υγείας των ασθενών. Παράλληλα, α**ναδείχθηκε η ανάγκη για μια νέα εθνική πολιτική φαρμάκου, η οποία θα περιλαμβάνει επαρκή χρηματοδότηση, θα εξασφαλίζει την πρόσβαση όλων των πολιτών τόσο σε νέες και καινοτόμες θεραπείες όσο και σε υπάρχουσες θεραπείες, θα ενισχύει τις επενδύσεις σε κλινικές μελέτες, θα αξιοποιεί βέλτιστα τα δεδομένα και θα δίνει έμφαση στην πρόληψη.**

ΣΑΣ ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΜΕ ΣΤΟ

3ο SFEE SUMMIT,

ΠΟΥ ΘΑ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΕΙ ΣΤΙΣ

11 ΙΟΥΝΙΟΥ 2026,

ΣΤΟ ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΣfEE

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

sfee@sfee.gr | www.sfee.gr